

Kővári Szimonetta

Látjuk a zenét

(A szem muzsikája – a Miskolci Nemzeti Színház táncszínházi előadása)

„A szép mozgás a szem muzsikája.”
(Anatole France)

Az Anatole France-tól származó híres mondat magában foglalja a Miskolci Nemzeti Színház (MNSZ) tánctagozati évadzáró előadásának fő mondanivalóját, és címét is innen kölcsönzi: *A szem muzsikája*. A két egyfelvonásos darab egy cím alatt történő egyesítése hangsúlyozza a hangulatában egyébként teljesen eltérő koreográfiák mondanivalóját. Az előadás olvasata a mozgás és az érzelmek sokszínűségében keresendő, nő és férfi saját individuumban és kettejük örök egységében. A tánctagozat korábbi, irodalmi alapokra épülő produkcióival ellentétben ezen előadás koncepciója zene és mozgás egységében bontakozik ki. Krámer György feleleveníti Liszt hagyatékát, Kozma Attila pedig megismerteti a nézőket Jesse Cook zenei világával.

Liszt-etűdök

Az előadás első része a *Liszt-etűdök* alcímet viseli. A Liszt-év – Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója – alkalmából Krámer György koreográfus (az MNSZ tánctagozat-vezetője, Harangozó-díjas) időszerűnek érezte azt boncolgatni: milyen viszonyban van a ma embere a romantika zenéjével. A VFM¹-nek adott nyilatkozatából megtudhatjuk, hogy szerint manapság nem „fogyasztjuk” a romantika termékeit, azok távol állnak tőlünk. Ő a darabban ezt a távolságot szeretné valamennyire áthidalni és visszarepíteni a közönséget a romantika életérzésének birodalmába.

Amikor elcsendesedik a nézőtér és alkalmunk van jobban szemügyre venni a színpadképet, az első ránézésre mintha egy zongoratemetőre emlékeztetne – egy elhagyatott, óriási zenedobozban (díszlettervező: Lőrincz Gyula). A fehér padló és a két oldalt fehér, szemben fekete lepellel körülhatárolt tánc térben rendezői bal oldalon oldalára fektetett zongorát látunk a fedele nélkül, majd fokozatosan ellenkező irányba haladva felfedezzük a zongora egyéb részeit is; a színpad hátsó részén a klaviatúrát, majd a fedelet úgy kitámasztva, mintha az még mindig a zongorán lenne. A rendezői jobb oldalon azonban egy ép zongora áll, székkal – várva, hogy valaki megszólaltassa.

Az elsötétített térben egyszer csak megjelenik egy nő (Szalay Olimpia), mai öltözékben (jelmeztervező: Zeke Edit): laza farmer, színes top, rózsaszín vastag öv és baseball-sapka, ezüstszerű sportcipő és táská – mely egy nagy, régi kazettás magnó képét viseli. Előre jön, középen megáll, cipőváltás és némi bemelegítés után beteszi fülhallgatóját a fülébe, elindítja mp3-lejátszóját – hiphop-zenét hallunk a hangszórókból, felgyullad egy kisebb négyzet alakban a fény körülötte, ő pedig gyakorolni kezd. Többször előveszi zsebéből és megállítja a lejátszót, hogy nyugodtan begyakorolhasson egy-egy mozdulatot, melyet elsőre nem sikerült végrehajtania. Majd kimerülten leül a földre, felhúzza térdeit, kezével körbekulcsolja és fejével ráhajol.

Feltűnik egy mezítláb, csupa feketébe öltözött férfi (Gál Lóránt), kezében hosszú, fekete, vékony bottal. A nő háta mögé lépdél, aki nem veszi észre őt, és botjával – egy helyben állva – kört ír le a földön a lány körül. Erre ő felkapja a fejét, majd

a bot mozgásának megfelelően mozogni kezd. Mintha egy 19. századi láthatatlan táncanár finom, nőies mozdulatokra sarkallná modern kori tanítványát. Néma csendben. Megszületnek a mozdulatok a bennünk élő és szóló zene ritmusára, melyhez a lány hozzáadja saját stílusát.

Aztán megjelenik a színen még négy nő és három férfi, vagyis a többi táncos, és a zongoraművész, Bódi Tamás, a színház korrepetitora. A nők (Bányai Mirjam, Handa Dalma, László Lívia, Varga Renáta) a barna, a kék, a szürke meleg árnyalataiban pompáznak selymes-tüllös hosszú ruháikban; a „hiphop-lány” is kap tőlük egy csodás zöldes-szürkés árnyalatú ruhát, melyet magára ölt a színen, a színpad hátsó részében. A négy lány ruhája egyforma szabású, hosszú szoknyarésszel, felül testhezálló, a ruhához színben illő átlátszó, csipkehatású hosszú ujjal. A férfiak (Fúzi Attila, Muresan M. Aurel, Papp Bálint András) a nőkhöz hasonlóan az említett színek meleg árnyalatait viselik hosszú, buggyos ujjú ingjeiken, és más-más, egyedi nyakkendőiken; valamint fekete, egyenes szárú nadrágot.

A darab középpontjában – a „hiphop-lányon” kívül – a két feketébe öltözött táncos, Varga Renáta és Gál Lóránt áll. Varga Renáta ruhája a hangsúlyos, fekete színen kívül a felsőrész kialakításában tér el, pántos megoldású; Gál Lóránt viselete pedig nagy, fodros „nyakkendőjében” különbözik leginkább a többi férfitől.

Amikor felcsendül Liszt zenéje – amely többnyire az *Esti harmóniák* című zongoradarabból táplálkozik – a színek, a mozdulatok és a zene kavalkádja a mai hiphopos zenei közegekből egy csapásra visszarepít minket a XIX. századba. Az élő zene, valamint a modern, kortárs tánc egymásra reflektál. A zene hol lágy, hol szaggatott és éles dallamát a hosszú, elnyújtott és kimért, valamint a gyors és apró mozdulatok festik a szemünk elé. A „hiphop-lány” a többiekétől „tanul” és a többieket tanítja – így születnek meg például a lassított hiphop-mozdulatok. Minden táncos kap külön teret; több páros koreográfiát látunk más-más szereplőkkel.

A szétszedett zongora kellék és díszletelem egyben. Csodálatos, amikor a „fekete nő” az oldalára fektetett zongora tetejére fekszik és lassan, kecsesen, mint egy megelevenedő lány dallam, lecsúszik a zongora ívén. Máskor pedig a „fekete nő” megpendíti lábával az oldalára fektetett zongora egy húrját, mire a „fekete férfi” megüt egy húrt a kezében lévő zongorakalapáccsal, és így tovább, váltakozva az „örületig”. Eközben egy másik páros befekszik a zongorafedél alá, ellentétes oldalokról és úgy tesz, mintha aludna. Majd a klaviatúra is az előtérbe kerül: elhosszabb nekünk Liszt zenéjét, az eszközt, melyen a mester művei születtek, miközben a táncosok egymás mellett, a billentyűzet mögött állva egyszerre végzik felsőtestükkel a „hiphop-lánytól” tanult koreográfiát.

¹ Videó Fotó Magazin, http://www.vfm.hu/index.php?page=videok&video_id=297&title=A_szem_muzsik%E1ja_-_Adicto,_Liszt_et%E1FbD%F6k_%28F%F5pr%F3ba_a_Csarnokban%29

A *Liszt-etűdök* koreográfiája érdekes eredménye annak, amikor találkozik a múlt zenéje és a jelen mozgáskultúrája. A koncepcióban mintha felfedezni vélnénk, hogy az egész talán csak a „hiphop-lány” képzeletében játszódik, vagy talán a zongoristáéban, aki mozdulatokban látja maga előtt megelevenedni a dallamot? Annak ellenére, hogy Liszt zenéje nem emészthető könnyen mindenki számára a sokszor szaggatott és magas hangzással, az előadás egyértelműen felkavarja és egyben megnyugtatja a lelket, elgondolkodtat és megérint.

Adicto – A szenvedély rabjai

Az előadás második része, az *Adicto* Kozma Attila koreográfus nevéhez fűződik, akit Jesse Cook gitárművész zenéje ihletett meg. A párizsi születésű Jesse Cook jellemzően jazzt, funkot, latin- és világzenét játszik. Felcsendülnek flamencós és kissé keletesebb hangzású dallamok is, szöveg nélküli és különböző nyelveken (spanyolul, angolul) megszólaló zeneszámok is. Varázslatos dallamok, gyönyörű ruhaköltemények és magával ragadó koreográfia – a második egyfelvonásos határozottan a szenvedély rabjaivá teszi a nézőket is.

Huszonöt perc szünet után felfrissülve, az előzőekben látottakat elraktározva lépünk be újra a nézőtérre.

Az elsötétített tér ellenére is látjuk az új díszletet, de ebből még nem feltétlenül sejtjük, mennyire más hatások fognak érni bennünket. A fehér és fekete leplekkel körülhatárolt táncter marad. A szemközti falon, kissé szemmagasság felett egy hatalmas lépesméz-darabra emlékeztető, napsárga elem függ. Alatta egy lejtős emelvény – padlója mintázatául egy reneszánsz festményre emlékeztető részletet fedezünk fel, melyen mezítelen, testüket itt-ott lepellel eltakaró alakok fekszenek. Az emelvényen rózsaszín kárpitú, aranyszín vázú, háromszemélyes, díszes pamlag. Ennek egy-egy hasonló, kétszemélyes változata megtalálható még a táncter jobb és bal oldalán is, a nézőtérre merőlegesen, középtájékon az oldalfalak mentén. Továbbá az oldalfalak mentén és hátul találunk még fém szobainasokat. Az emelvény két oldalán egyéb ülőalkalmatosságokat is látunk; valamint az emelvény mögött, azzal párhuzamosan egy pultot poharakkal.

Teljes sötét, majd halvány fényben látunk egy férfit (Gál Lóránt) és egy nőt (Varga Renáta) az emelvény pamlagán ülve. A nő barnás árnyalatú, hosszú köpenyt visel, fején lila tollász, köpenyétől megszabadulva lila, fűzős, ujjatlan *body* fedí mindössze a testét. A férfin laza, könnyű anyagból készült szürke nadrág, szétgombolt rózsaszín ing és sötétszürke zakó van – fején szokatlan „paróka”: mintha piros rasztafonatok lógnának a vállára, melyeket homlokán egy kendővel fog le.

Ekkor halljuk meg először a zenét – gyors, felfokozott hangulatú, szenvedélyes dallamok dominálnak az előadás során, melyet olykor lassabb, nemcsak a testi, hanem a szerelmi vágyat is megidéző melódiák színesítenek. Alapvetően szaggatott, erőteljes, intenzív mozdulatok jellemzik a koreográfiát – különösen nagy szerepet kap a kéz. Ebben a darabban is több kombinációban mozognak – van, hogy mindenki táncol, vannak szólók, csak férfi, csak női és páros koreográfiák is. A létszám egy fiúval bővül a *Liszt-etűdökhöz* képest (Lukács Ádám m. v.).

Amikor kibontakozik a többi táncos is a köpenyekből, megpillanthatjuk a lányok színpompás, változatos ruháit. Itt már megjelennek harsány színek is, a rózsaszín és lila árnyalatai, de a fő színek a pasztellzöld és a barna. A ruhák szabása eltérő, miniruha és buggyos nadrág is van a repertoáron. A férfiak jelmeze teljesen egyforma, megegyezik a már ismertetett férfi leírásával, többnyire azonban meztelen felsőtesttel jelennek meg. A barnás-bézs köpenyek újra és újra előkerülnek, van, hogy a koreográfia kellékeként. Ahogy haladunk előre az előadásban, egyre több kellék kerül elő. Már a darab elején, az első képben a pamlagon ülő férfi bepúderezzi a nő arcát. Az est során mind a tízen végig mezítláb táncolnak, egyetlen Jesse Cook-szám koreográfiájában vesznek fel a lányok magas sarkú cipőt. Érdekes, hogy a női csábítás kellékei dominálnak – a férfiak megjelennek legyezővel, rúzzsal.

Mintha valamilyen latin zenével megfűszerezett mediterrán esten lennénk – mindezt az *Ezeregyéjszaka meséinek* hangulatában átélve. A középpontban egyértelműen a lilaruhás és fejdíszes

nő (Varga Renáta) áll. Látszik, hogy tisztában van azzal, milyen hatékonyan képes elcsábítani a férfiakat, és mintha a csábítás fortélyait „tanítaná” a többi lánynak. Az előadásban nincs semmiféle obszcén tartalom, és egyetértek Kozma Attila koreográfussal, hogy a darab mindenki számára élvezhető, aki már kicsit is volt szerelmes.²

Hangulatában az *Adicto* mindenképpen közelebb áll a mai fiatal közönséghez. A rendkívül aprólékos mozdulatok miatt azonban – ahhoz, hogy azok egyszerre történjenek ott, ahol kell – talán a körülbelül másfél hónapos próbaidőszaknál többre lett volna szükség – főleg, hogy igazából két darab koreográfiáját kellett betanulniuk. Tekintve, hogy az előadás sodrása hihetetlenül magával ragadja a nézőket, és a táncosok személyében is felettébb attraktív látványban részesülünk, az

esetleges pontatlanságokon nem nehéz átsiklania a néző tekintetének.

Bár irodalmi alapja nincs a koreográfiának – történet természetesen mindig van, és az mindenkinek más; de bármely néző elmondhatja, hogy a szenvedély, a vágyakozás mindkét egyfelvonásos alapját képezi. Varga Renáta és Gál Lóránt nemcsak a koreográfia és a jelmez miatt emelkedik ki a táncosok közül, hanem pontos, fegyelmezett mozdulataikkal, kifejező játékkal. Sok múlik azon, hogy a táncosok mennyire érzik magukénak a betanult mozdulatsorokat – a tánctagozat tagjain egyértelműen látni, hogy élvezik, amit csinálnak. És minket, nézőket így tudnak a legteljesebb élménnyel megajándékozni... körülbelül két órára mi is *láthatjuk – a zenét...*

² A VFM-nek tett nyilatkozatából.

Bócsi Krisztián fotói